

Neděle Nejsvětější Trojice svým způsobem uzavírá velikonoční a svatodušní svátky. Rozmanité křesťanské knihy, jako jsou katechismy a učebnice náboženství, začínají většinou tvrzením, že Bůh je jeden, ale o pár stránek dál hned hovoří o Bohu Otci, Synu a Duchu Svatém. Já se domnívám, že to je velká chyba. Svatá Trojice totiž nespádla najednou z nebe ani se zničehonic neobjevila v katechismu, ale Bůh v dějinách postupně odhaloval své tajemství. Dům se také nestaví od střechy, ale od základů. Teologický pojem Boží Trojice se objevuje u gnostiků ve druhém století, ale církev s tímto názorem začíná souhlasit až o sto let později a můžeme za to poděkovat latinsky píšícímu teologovi ze severní Afriky – Tertuliánovi.

My věříme v Boha Otce, jeho Syna Ježíše z Nazareta a Ducha Svatého. Nejde přitom o Boha, který by si pouze na jevišti dějin spásy vyměňoval kostýmy jako v případě divadla jednoho herce. Pak by totiž Trojice pozbyla smysl a stala se jen blamáží a podvodem ze strany Boží. Stejně tak by tomu bylo i v případě, pokud by každá z božských osob vycházela z tvrzení: „Co je doma, to se počítá.“ Pak by byl Starý zákon věkem Otce, Nový zákon věkem Syna a nyní by byl věk Ducha. Mluvit o Bohu jako o Otci nás ale naučil mluvit sám Ježíš, například v modlitbě Otče náš. On nám také slíbil Parakleta, Ducha Božího – Přímlyvce.

Nauka o Trojici nám především říká, že Bůh není osamělý starý mrzout, který chce mít svatý pokoj, ale je to živé společenství osob, společenství lásky, je to vlastně taková rodina.

Andrej Rublev, nejvýznamnější ruský ikonopisec středověku, když byl požádán, aby namaloval ikonu Svaté Trojice, namaloval tři anděly sedící kolem stolu, což je symbol společenství, které máme vytvářet my mezi sebou. Snad nejvýznamněji by měla Boží Trojice vystupovat v naší modlitbě. Každá modlitba je vlastně nesena silou Ducha Svatého a skrze Ježíše Krista coby prostředníka přichází k Bohu Otci. A tak až dnes přijdeme ze mše svaté domů, zkusme se pomodlit za některého ze svých blízkých, třeba i sebekratší modlitbu. To bude určitě bohulibé potvrzení naší víry v Boží Trojici.

Pavel Konzbul – Puzzle – kázání a zamyšlení v liturgickém roce A

Další texty v týdnu

Po: Gn 12,1-9; Mt 7,1-5 Čt: Dt 8,2-3.14b-16a; 1 Kor 10,16-17; Jan 6,51-58

Út: Gn 13,2.5-18; Mt 7,6.12-14 Pá: Iz 49,1-6; Sk 13,22-26; Lk 1,57-66.80

St: Gn 15,1-12.17-18; Mt 7,15-20 So: Gn 18,1-15; Mt 8,5-17

Prameny, odkazy

Francis J. Moloney – Evangelium podle Jana – Sacra pagina

Petr Karas – Boží slovo na každý den

Slavnost Nejsvětější Trojice – cyklus A

19. června 2011

Ježíš řekl Nikodémovi: ¹⁶„Tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozrozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. ¹⁷Bůh přece neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby svět byl skrze něho spasen. ¹⁸Kdo v něho věří, není souzen; kdo nevěří, už je odsouzen, protože neuvěřil ve jméno jednorozrozeného Syna Božího.“

Jan 3,16-18

Úvod k meditaci

Bůh neposlal na svět svého Syna jako soudce, ale jako zachránce. Jsou to známá slova. V těchto slovech vždy znovu mohu nacházet radost a osvobození. Třeba i tím, že místo slova *svět* dosadím své vlastní jméno.

Výklad biblického textu

Kontext: Nikodém byl farizej a člen velerady a jeho postava tak boří prvoplánovou představu o farizejích jakožto odpůrcích Ježíše. Nikodémova slova k Ježíšovi ukazují, že jeho cesta za Ježíšem je obdobou cesty mnohých v Jeruzalémě, kterým je Ježíš velmi blízký, ale nemají odvahu zatím tyto sympatie projevit. Nikodém se tak radí po bok těchto prvních věřících nepevné víry. Ježíš té noci promlouvá k těm, kteří jsou na cestě víry nebo na cestě k víře. V této noční řeči se mimo jiné začíná odhalovat velké tajemství vztahu mezi Otcem a Synem, které nakonec vyústí v poznání Boha ve třech osobách: Otce, Syna a Ducha Svatého.

¹⁶Tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozrozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul: V tomto verši je shrnuto celé evangelium – přístup Boha k lidem. Boží láska k člověku se zde dává i jako silný motiv pro naše vztahy. Boží Syn dal to největší – vlastní život.

měl život věčný: Jsou lidé, pro které může být myšlenka na věčný život nepřijemná už z toho důvodu, že se jim zdá, že jejich dosavadní život nestál celkem za nic. Ale věčný život není jen prostým prodloužením života současného. Ve věčném životě neexistuje prohra, smrt, nemoc, nepřítel, zlo, hříchy.

¹⁷Bůh přece neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby svět byl skrze něho spasen: Ani Syn ani Otec nevystupují v roli soudce.

Týden
s Božím
slovem

1. čtení:
Ex 34,4b-6.8-9

2. čtení:
2Kor 13,11-13

Evangelium:
Jan 3,16-18

Srovnání:
Řím 8,32
1Jan 4,9-10
Jan 12,47
Jan 5,24

K tématu

Dnes si připomínáme událost dějin spásy stejně jako při jiných velkých slavnostech liturgického roku. Oslavujeme tajemství, výsostně křesťanské tajemství, z něhož prýští celé dějiny spásy, tajemství, jímž se naše náboženství odlišuje na svém vrcholu ode všech ostatních. Židovský národ uctíval jediného Boha, Hospodina; znal tedy absolutní jednotu, ne však rozdílnost. Pohanské národy uctívaly většínou více božstev; znaly tedy rozdílnost, ne však jednotu. Křesťanské náboženství zná jednotu v rozdílnosti – jediný Bůh ve třech osobách: Otec, Syn a Duch Svatý. Zjevení tohoto tajemství je tou největší novinkou, kterou Ježíš přinesl. Proroci před ním neznali a nehlásali nikoho jiného než Hospodina – Boha, který dal vzniknout veškerenstvu a vylil svou lásku na celé stvoření. Ježíš však přivedl lidi k poznání života a vnitřní dialektiky lásky v Bohu samotném, kromě ve vztahu mezi Bohem a stvořeními. Přivedl je tedy k poznání plurality a společenství osob v Bohu. *Bůh je láska*, zjevil nám Nový zákon; láska nemůže zůstat strnulá a uzavřená sama v sobě, ale samotnou svou přirozeností se šíří a koluje. Bůh Ježíše Krista je Trojicí právě kvůli tomu, že je láskou. „Já a Otec jedno jsme,“ řekl Ježíš Filipovi; *jsme*, což vypovídá o pluralitě osob, *jedno*, tedy jedna skutečnost a jeden Bůh.

Církev si postupně krok za krokem uvědomovala hloubku tohoto tajemství, ale když se pro ni jednoho dne stalo jasnějším, neváhala podstoupit nejrůznější boje za jeho ochranu a snažila se předá-

vat ho lidem. Po celé čtvrté století byly sváděny epické bitvy za ochranu plného božství Krista a Ducha Svatého, které posléze daly křesťanství jeho pravou tvář trojičního náboženství.

Tato víra vycházející ze zjevení nachází svůj trvalý výraz a oslavu v liturgii: *Sláva, Krédo*, znamení kříže – to všechno v nás zanechává stopu víry v Trojici.

To, o čem jsme dosud hovořili, však nevyčerpává obsah tajemství, jež dnes slavíme. Ba co více, kdybychom setrvali jenom u toho, nepochopili bychom, proč chtěl Bůh podrobit náš rozum a naši víru takové těžké zkoušce skrze zjevení tak hlubokého a nepochopitelného tajemství, kterým je jedinečnost a trojjednost Boží.

Trojice je tajemstvím *pro nás*, tedy pro naši spásu: Je tajemstvím *spolusestoupení*. To je tedy klíčové slovo dneška; musíme dobře a co nejvýstižněji pochopit jeho význam. Slovo spolusestoupení je tvořeno ze dvou částí: jednou je sloveso vycházet, druhou pak příslovce spolu (sjednoceně, s). Bůh Otec, Syn a Duch Svatý *společně sestupují k člověku*, přizpůsobují se a připodobňují se jeho malé postavě a krátkému kroku. Přicházejí, aby s ním přebývali. *Poslat, sestoupit, přijít* – to jsou výrazy používané, zvláště v Janově evangeliu, hovoří-li se o Božích osobách. „Sestoupil jsem od Otce a přišel jsem do světa“, „Bůh poslal svého Syna na svět...“, „já a Otec přijdeme...“, „Duch Svatý na vás sestoupí a učiní si u vás příbytek“. Bůh přichází za člověkem,

přichází ve své nejniternejší skutečnosti a plnosti, tak, jak je sám v sobě a jak ho jednoho dne poznáme. Dalo by se říct, že už nepřichází jakoby v nějaké redukované míře, jak tomu bylo ve Starém zákoně. Zjevení Trojice se stává přímo kaskádou lásky; je tím největším gestem Boží shovívavosti vůči člověku. Řekové říkali: „Žádný bůh se nemůže spojit s člověkem“ (Platón). Náš Bůh se ale s člověkem propojil; zkřížil svůj život s člověkem, aby ho připravil na věčné společenství se sebou.

Křesťanský život z víry je absolutně propojený se třemi božskými osobami. V našich životech a naší každodenní zkušenosti mohou bezpochyby figurovat osoby, jež jsou nám velmi dobře známé: manžel, děti nebo přátelé. Připadá nám, že si svůj život bez těchto osob ani nedokážeme představit a chápat; jeví se nám jako větve samotné naší existence. V tomto ohledu by se dalo hovořit o tom, že mezi námi existuje jistý druh symbiózy, což si nejvíce uvědomujeme ve chvíli, kdy nás někdo z nich navždy opustí. Žádná z těchto osob však není v naší existenci tak hluboce zakořeněna jako tři osoby: Otec, Syn a Duch Svatý. Vstoupili do nás ve křtu. Učinili si u nás příbytek a jsou nám vnitřně blíže než my sami sobě, říká svatý Augustin. V jejich jménu a v rozhovoru s nimi se rozvíjí celý náš život víry, a to od kolébky až do hrobu. Na prahu našeho života jsme byli pokřtěni *ve jménu Otce, Syna a Ducha Svatého*; na jeho konci opět odejdeme z tohoto světa *ve jménu Otce, Syna a Ducha Svatého*. Když se označujeme

znaméním kříže, prohlašujeme pokaždé naši vůli přinášet k Nejsvětější Trojici.

Kráčíme tedy společně se třemi božskými osobami, ale často jdeme a vůbec je nepoznáváme, stejně jako emauzští učedníci, kteří šli cestou společně s Ježíšem, aniž by si všimli, že to byl on. U svatých tomu však bývá jinak; pro ně je putování s Trojicí ustavičným dialogem, zakoušenou stálou a drahocennou blízkostí. Svatá Terezie měla dojem, že žije na hradě ve stálé společnosti tří osob – hrad v nitru. Jiná, nám dobou bližší, mystička (blahoslavená Alžběta od Nejsvětější Trojice) se obrací k Trojici slovy *mi Tři* a píše: „Nalezla jsem nebe na zemi, protože nebe, to je Trojice a Trojice je v mém nitru.“ Křesťanský život se bez tohoto vnitřního ukotvení a bez této dostředivé síly neobejde; bez nich je prázdný, namáhavý a bohužel se odvíjí mimo lásku. S nimi se však naopak proměňuje v ráj.

Trojediný Bůh je tedy Bohem, který sestoupil mezi nás, který svolil k tomu, aby žil s námi. Proč však a z jakého důvodu? Snad že by se Bůh obrátil k nám nebo ke světu? Snad že by se dole na zemi, mezi všemi tvory, odehrával ten pravý život a Bůh tedy potřeboval sestoupit do víru světa, aby přežil sebe sama? – V dnešní době existuje jeden teologický pohled pokoušející se nám podsunout myšlenku, že posvátné se rozpustilo v profánním a *Bůh zemřel*, aby daroval život člověku Ježíši. Není tomu ale tak! Bůh se obrátil na nás, abychom se my obrátili k němu; sestoupil k nám, aby nás pozvedl až k sobě.

Raniero Cantalamessa: Slovo a život